O dwu nowych dla flory polskiej gatunkach roślin kwiatowych

Über zwei für die Flora Polens neue Blütenpflanzen

Napisał

Kazimierz Piech

(Wpłynęło do redakcji 2 stycznia 1939 — Eingegangen am 2. Jänner 1939)

W czasie wycieczek florystycznych w Kotlinie Jasielsko-Sanockiej odnalazłem dwie nowe dla flory polskiej rośliny kwiatowe (por. Piech 1935, str. XXIII). Są to:

I. Trifolium patens Schreb.

Roślinę tę znalazłem w r. 1933 na łąkach wsi Wróblík Szlachecki przy drodze do Rymanowa. W czasie kwitnienia tej koniczyny (w początkach sierpnia) łąka cała miała kolor głęboko złocisty od olbrzymiej ilości kwiatów tej rośliny. Łąka należy do typu łąk koszonych dwa razy do roku. Przepływa wzdłuż niej malutki potoczek nawadniający łąkę dość silnie w czasie deszczów.

Występowanie tej koniczyny w rejonie graniczącym z Przełęczą Dukielską jest o tyle znamienne, że można by tę przełęcz i w tym wypadku uważać za drogę migracji tego południowego bądź co bądź elementu ku północy. Nie jest oczywiście wykluczone, że *Trifolium patens* mogło się tu dostać w czasie wojny światowej wraz z sianem dostarczonym armiom z Węgier czy nawet z bardziej południowych okolic.

Rozmieszczenie *Trifolium patens* podane jest dość szczegółowo w odnośnych florach (np. Ascherson i Graebner 1906—10, str. 483—4; Beck 1927, str. 232; Fiori 1923—5, str. 868; Halácsy 1901, str. 406 i 1912, str. 30 (140); Hayek 1927, I str. 849; Hegi IV/3, str. 1292—3; Jávorka 1925, str. 621; Koch 1892,

I str. 562—3; Rouy i Foucaud 1899, V str. 71—2; Schur 1866, str. 158; Stoianoff i Stefanoff 1925, str. 640; Velenovský 1891, str. 144 i Suppl. 1898, str. 88; Willkomm i Lange 1880, III str. 351). Ostatnio omawia krótko rozmieszczenie tego gatunku jako przedstawiciela łagodnego europejskiego klimatu („mildeuropäisch”) Hermann (1936, str. 84), a Becherer (1937, str. 466) podaje, że *Trifolium patens* rozszerza swój zasięg w Szwajcarii w dorzeczu Rodanu.

Jak wynika z podanych w tych dziełach stanowisk *Trifolium patens*, zasięg tego gatunku obejmuje północną Hiszpanię, Francję (aż po Paryż), Korsykę, Półwysep Apeniński, południową, północno-zachodnią i wschodnią część Alp, zachodnią (górzystą) część Węgier, południową i wschodnią część Niziny Węgierskiej, Półwysep Bałkański, a najbardziej na północ wysunięte ku Polsce placówki tej rośliny to Kotlina Morawska (Degen-Gayer-Scheffer 1923, str. 90, — „auf moorigen Wiesen zwischen Zohor und Lozornó, zwischen Detrekő — Csürtötök und Malaczka”), okolice Bratysławy, wschodnia część Alföldu (Jávorka 1925, str. 621) oraz Siedmiogród (Schur 1866, str. 158, „auf Bergwiesen bei Rodna, Pojana bei Kronstadt”).

Okazy zielnikowe *Trifolium patens* z podanego stanowiska w Polsce oddałem do Muzeum Fizjograficznego PAU w Krakowie i do Zielnika Ogrodu Botanicznego U. J. w Krakowie.

II. *Cuscuta arvensis* Beirich

Kilka okazów tego gatunku zebrałem na polach zasianych wyką (*Vicia sativa* L.) w majątku Zahutyń koło Sanoka.

Cuscuta arvensis jest przybyszem północno-amerykańskim, który zadomowił się w cieplejszych częściach Europy, jak np. we Francji, Włoszech, południowych Niemczech, a szczególnie silnie na Węgrzech (Hegi V/3, str. 2104—05). Pośród tych roślin, na których kaniańka ta pasożytuje w Europie, wyka siewna (*Vicia sativa* L.) wymieniana dotąd nie była.

Właściciel majątku, na którego polach znalazłem ten nowy dla Polski gatunek kaniańki, zapewniał mnie, że nasiona wyki jeszcze od czasów przedwojennych ma corocznie z własnego siewu, że zatem zawleczenie tej kaniańki drogą sprowadzenia nasion z Węgier jest niezbyt prawdopodobne. Rośliny tą kaniańką opadnięte owocują niemal normalnie, nasiona ich dojrzewają tak, że szkód wielkich kaniańka ta wśród wyki nie wyrządza.

Być może, że *Cuscuta arvensis* została tutaj zawleczona z Wę-

gier z transportami siana lub koniczyny dla armii austriackiej w czasie wojny światowej.

Okazy zielnikowe złożyłem w Muzeum Fizjograficznym PAU w Krakowie i w Zielniku Ogrodu Botanicznego U. J. w Krakowie.

Z Zakładu Anatomii i Cytologii Roślin Uniw. Jag. w Krakowie.

Literatura

- Ascherson P. und Graebner P. 1906—10, Synopsis der mitteleuropäischen Flora, Bd. VI, 2. Abt., Leipzig.
- Becherer A. 1937, Über die Ausbreitung von *Trifolium patens* im Rhonegebiet. Ber. Schweiz. Bot. Ges. 47.
- Beck-Managetta G. 1927, Flora Bosne, Hercegovine u oblasti Nowogo Pazara, Beograd—Sarajewo.
- Degen A., Gáyer J., Scheffer J. 1923, Ungarische Moorstudien I. — Magyar Bot. Lapok 22.
- Fiori A. 1923—5, Nuova flora analitica d'Italia, Firenze.
- Halácsy E. 1901, Conspectus Florae Graecae, vol. I, Lipsiae.
- 1912, Supplementum secundum Conspectus Florae Graecae. — Magyar Bot. Lapok 11.
- Hayek A. 1927, Prodromus Florae peninsulae Balcanicae, vol. I, Berlin.
- Hegi G., Illustrierte Flora von Mitteleuropa, Bd. IV, 3. Teil, Bd. V, 3. Teil, München.
- Hermann F. 1936, Die Pflanzendecke des Strandsha-Gebirges. — Repert. spec. nov. regni veget., Beihefte, Bd. LXXXVII.
- Jávorka S. 1925, Magyar Flora, Budapest.
- Koch W. D. J. 1892—1907, Synopsis der Deutschen und Schweizer Flora, III. Aufl., Leipzig.
- Piech K. 1935, Sprawozdanie z badań fizjograficznych w latach 1932—34. Spraw. Kom. Fizjogr. PAU, t. 68/69.
- Rouy G. et Foucaud J. 1899, Flore de France, t. V, Paris-Asnières.
- Schur J. F. 1866, Enumeratio plantarum Transsilvaniae, Vindobonae.
- Stoianoff N. et Stefanoff B. 1925, Flore de la Bulgarie, Sofia.
- Velenovský J. 1891, Flora Bulgarica; 1898. Supplementum I, Praha.
- Willkomm M. et Lange J. 1880, Prodromus Florae Hispanicae, vol. III. Stuttgart.

Zusammenfassung

In dem Jasło—Sanok-Becken (polnischer Teil der Beskiden beim Dukla-Pass) entdeckte der Verfasser zwei für die Flora Polens neue Blütenpflanzen, und zwar *Trifolium patens* Schreb. und *Cuscuta arvensis* Beirich.

Trifolium patens Schreb. wächst im genannten Gebiet massenhaft auf einer Mähwiese im Dorfe Wróblík Szlachecki dicht bei der Strasse nach Rymanów. Man kann vermuten, dass *Trifolium patens*

während des Weltkrieges durch die kämpfenden österreichischen Truppen aus Ungarn eingeschleppt wurde. Man darf aber nicht vergessen, dass der Dukla-Pass auch ein natürliches Einfallstor bei der Migration des südlichen Elementes gegen Norden bildet, so dass auch eine Einwanderung auf natürlichem Wege stattfinden konnte.

Cuscuta arvensis Beirich wurde auf den Feldern des Gutes Zahutyń bei Sanok auf *Vicia sativa* L. schmarotzend gefunden. Diese eingeschleppte nordamerikanische Grobseide hat sich in wärmeren Teilen Europas eingebürgert und besonders im Ungarischen Tiefland und den angrenzenden Gebieten räsich verbreitet. Einschleppung aus Ungarn ist nicht ausgeschlossen, obwohl der Grundbesitzer, auf dessen Feldern *Cuscuta arvensis* vom Verfasser gefunden wurde, versichert hat, dass er die Samen der Futter-Wicke niemals aus Ungarn eingeführt habe. Konnte nicht diese Grobseide mit Heu oder Klee bei den Futtertransporten für die kämpfende österreichische Armee während des Weltkrieges in die Gegend von Sanok eingeschleppt worden sein?.